

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ПРВ ОДДЕЛ

СЛУЧАЈ АНЕВ И НАЈДОВСКИ против СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

(Апликации бр. 17807/15 и 17893/15)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

3 септември 2020 година

Оваа пресуда е конечна, но може да биде предмет на редакциски измени.

Во случајот на Анев и Најдовски против Северна Македонија,
Европскиот суд за човекови права (прв оддел), во Совет составен од:

Pere Pastor Vilanova, *Претседател,*
Jovan Plievski,
Raffaele Sabato, *судии,*

и Renata Degener, *секретар на одделот,*

Имајќи ги предвид:

апликациите (бр.17807/15 и 17893/15) против Република Северна Македонија поднесени до Судот согласно членот 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи („Конвенцијата“) од страна на двајца Македонци/граѓани на Република Северна Македонија, г. Веле Анев и г. Борче Најдовски („апликантите“), на 2 и 4 април 2015 година, соодветно;

одлуката да се извести Владата на Северна Македонија („Владата“) за жалбените наводи кои се однесуваат на членот 1 од Протоколот бр.1 и да се прогласи за недопуштен останатиот дел од апликациите;

одлуката да се отфрли приговорот на Владата за испитување на апликациите од страна на Совет од тројца судии;

опсервациите на странките;

Расправајќи на нејавна седница на 7 јули 2020 година,

Ја донесе следната пресуда, која беше усвоена на истиот датум:

ВОВЕД

Во посебни постапки апликантите биле прогласени за виновни за сторен прекршок поради тоа што не поседувале соодветна документација за дрвата што ги превезувале со нивните камиони. Покрај изречената глоба, во тие постапки им биле одземени и нивните камиони, со што наводно им било повредено нивното право на мирно уживање во сопственоста, загарантирано со членот 1 од Протоколот бр.1.

ФАКТИ

1. Апликантите се родени во 1968 година и 1965 година и живеат во Велес и Демир Хисар, соодветно. Тие беа застапувани од г. О. Гашев и г. Т. Торев, адвокати кои работат во Велес и Штип соодветно. Владата беше застапувана од нејзиниот агент, г-а Д. Цонова.

2. Фактите за случаите, изнесени од странките, може да се сумираат на следниот начин.

I. АПЛИКАЦИЈА БР. 17807/15

3. Апликантот, г. Анев, поседувал два камиона што ги користел за превоз на дрва. На 7 август 2013 година, тој бил запрен од полицијата која ја повикала шумската полиција. Шумската полиција утврдила дека податоците од испратницата за превоз на дрвата, приложена од страна на апликантот, не се совпаѓале со жигот на дрвата и со возилото. Како резултат на ова, против апликантот била поведена прекршочна постапка пред Основниот суд во Велес, поради непоседување на валидна испратница за превоз на дрва. Камионот на апликантот заедно со дрвата што ги превезувал биле привремено одземени.

4. На 16 јануари 2014 година, судот го прогласил г. Анев за виновен поради „превоз на дрва без соодветен жиг или испратница“, прекршок предвиден во членот 104 став 1 точка 11 од Законот за шумите. Му била изречена глоба во износ од 3.000 евра. Со истата пресуда, во согласност со член 104 став 3 од истиот закон и член 105 од Законот за прекршоци на апликантот му биле одземени камионот и дрвата (види параграфи 12 и 14 подолу).

5. Последователно поднесената жалба од страна на апликантот, со која ги оспорил изречената глоба и мерката за одземање како незаконски и прекумерни, била одбиена од Апелациониот суд Скопје, кој во целост ја потврдил пресудата на понискиот суд (утврдувајќи дека одземањето на камионот и на дрвата било задолжително за предметниот прекршок).

II. АПЛИКАЦИЈА БР. 17893/15

6. Апликантот, г. Најдовски, работел како приватен превозник. Тој бил сопственик на камионот што го користел за превоз на дрва, кој бил регистриран на негово име.

7. На 1 јули 2014 година, на апликантот му била издадена испратница за превоз на дрва. Во испратницата било наведено дека апликантот треба да го изврши превозот на дрвата помеѓу 11 часот и 17 часот истиот ден, користејќи го неговиот камион.

8. Тој тврдел дека го започнал превозот на дрвата во периодот наведен во испратницата, но дека камионот му се расипал. Потоа тој го паркирал покрај патот и го оставил таму. Следното утро тој бил запрен од шумската полиција, која извршила проверка на испратницата и утврдила дека во меѓувреме поминала нејзината важност. Како резултат на ова, неговиот камион и дрвата биле привремено одземени и против него била поведена прекршочна постапка пред Основниот суд во Битола.

9. На 18 септември 2014 година, судот го прогласил апликантот за виновен поради „превоз на дрва без соодветен жиг или испратница“

(види параграф 4 погоре). Основниот суд Битола утврдил дека на 2 јули 2014 година од страна на шумската полиција, тој бил запрен при превоз на дрва во временски период кој не бил наведен во испратницата. Му била изречена глоба во износ од 2.400 евра. Со истата пресуда, во согласност со членот 104 став 3 од Законот за шумите и членовите 41 и 105 од Законот за прекршоци (види параграфи 12-14 погоре), биле одземени камионот и дрвата од апликантот.

10. Последователно поднесената жалба од страна на апликантот, со која ги оспорил изречената глоба и мерката за одземање, била одбиена на 5 ноември 2014 година од Апелациониот суд во Битола, кој во целост ги потврдил наодите на понискиот суд.

РЕЛЕВАНТНО ЗАКОНОДАВСТВО

I. ЗАКОН ЗА ШУМИТЕ („СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА“ БР. 64/2009, 24/2011, 53/2011, 25/2013, 79/2013, 147/2013, 43/2014) ПРИМЕНЛИВ ВО РЕЛЕВАНТНИОТ ПЕРИОД

11. Членот 104 став 1 точка 11 од Законот предвидува дека на секој што ќе пренесува, превезува исечено дрво без соодветен жиг или испратница ќе му биде изречена глоба во износ во износ од 3.500 до 4.000 евра.

12. Членот 104 став 3 од Законот предвидува дека за прекршоците предвидени во членот 104 став 1, покрај глоба, се изрекува и мерка на безбедност одземање на предметите употребени или наменети за извршување на прекршокот, вклучително и дрвата.

II. ЗАКОН ЗА ПРЕКРШОЦИТЕ („СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА“ БР. 62/06, 51/11), ПРИМЕНЛИВ ВО РЕЛЕВАНТНИОТ ПЕРИОД

13. Член 41 од Законот за прекршоци предвидува дека во случаите на одземање на предмети во прекршочни постапки, судовите треба да се повикуваат на членовите 97 до 100-а од Кривичниот законик.

14. Според член 105 од Законот за прекршоци, по завршувањето на постапката, привремено одземените предмети треба да бидат одземени во согласност со Законот за кривична постапка.

III. КРИВИЧЕН ЗАКОНИК, („СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА“ БР. 37/96, 80/99, 04/02, 43/03, 19/04, 81/05, 60/06, 73/06, 7/08, 139/08, 114/09, 51/11, 185/11, 142/12, 166/12, 55/13, 82/13, 14/14, 27/14, 28/14), ПРИМЕНЛИВ ВО РЕЛЕВАНТНИОТ ПЕРИОД

15. Членот 100-а од Кривичниот законик предвидува дека предметите кои биле наменети или се употребени за извршување на кривичното дело ќе се одземат од сторителот ако тоа го бараат интересите на општата безбедност, здравјето на луѓето или причините на моралот.

ПРАВО

I. СПОЈУВАЊЕ НА АПЛИКАЦИИТЕ

16. Имајќи ја предвид сличната тематика на апликациите, Судот смета дека е соодветно да ги оценува заедно и да одлучи со една пресуда.

II. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕНОТ 1 ОД ПРОТОКОЛОТ БР. 1 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

17. Апликантите се жалеле дека со одземањето на нивните камиони било повредено нивното право на сопственост согласно членот 1 од Протоколот бр.1, кој гласи:

„Секое физичко или правно лице има право на мирно уживање на својата сопственост. Никој не може да биде лишен од својата сопственост, освен во јавен интерес и под услови предвидени со закон и со општите принципи на меѓународното право.

Претходните одредби не навлегуваат во правото на државите да донесуваат закони кои ги сметаат за неопходни за регулирање на користењето на сопственоста согласно општиот интерес или заради сигурно плаќање на данокот, другите придонеси и парични казни.“

A. Допуштеност

18. Судот забележува дека апликациите не се очигледно неосновани ниту се недопуштени по други основи наведени во членот 35 од Конвенцијата. Затоа мора да бидат прогласени за допуштени.

Б. Основаност

1. Поднесоци на странките

19. Владата тврдеше дека мерките за одземање на возилата кои им биле изречени на апликантите, биле законски и од јавен интерес, бидејќи имале легитимна цел да спречат вршење на незаконити дејствија. Понатаму, имајќи предвид дека апликантите во прекршочните постапки биле прогласени за виновни, мерките за одземање биле неопходни и пропорционални.

20. Апликантите тврделе дека изречените мерки за одземање не биле законски и не биле од јавен интерес. Ова од причина што не може разумно да се очекува дека мерките за одземање на возилата ќе доведат до спречување на вршење на незаконити дејствија. Понатаму, покрај одземањето на возилата, на апликантите им била изречена глоба и дрвата им биле одземени. Ако се земе предвид комбинираниот ефект на овие мерки, одземањата биле непропорционални и им наметнале прекумерен индивидуален товар на апликантите.

2. Оценка на судот

21. Релевантните принципи применливи во овој случај неодамна беа повторени во *G.I.E.M. S.R.L. u Others v. Italy* ([GC], бр. 1828/06 и 2 други, §§ 292-93, 28 јуни 2018).

22. Судот смета дека одземањето на камионите на апликантите несомнено претставува мешање во нивната сопственост и лишување од нивниот имот (види *Andonoski v. the Republic of Macedonia*, бр. 16225/08, § 30, 17 септември 2015). Исто така одземањата биле законски, бидејќи се засновале на одредбите од Законот за шумите и Законот за прекршоците и на членот 100-А од Кривичниот законик.

23. Судот го прифаќа аргументот на Владата дека легитимната цел на мерките за кои станува збор, била спречување на вршење на незаконити дејствија, што е од јавен интерес (види *Schmelzer v. Germany* (одлука), бр. 45176/99, 12 декември 2000). Затоа, останува на Судот да испита дали постои разумен однос во пропорционалноста помеѓу применетите мерки за заштита на општиот интерес, од една страна и заштитата на основното право на апликантите за почитување на нивната сопственост, од друга страна.

24. Во врска со ова, Судот забележува дека одземањето било изречено како дополнителна мерка на изречената глоба и на одземањето на дрвата што апликантите ги превезувале. Аргументите на апликантите со кои биле оспорени исходите од постапките пред домашните судови, вклучително и одземањето, биле разгледани од повисоките судови и одбиени.

25. Судот забележува дека изречените мерки за одземање биле задолжителни според домашното законодавство (види параграфи 5, 12, 14 и 15 погоре и *Vasilevski v. the Republic of Macedonia*, бр. 22653/08, § 57, 28 април 2016). Оваа задолжително (по автоматизам) одземање ги лишило апликантите од можноста да приговараат и да имаат какви било изгледи за успех во постапките кои резултирале со одземање, независно од нивното однесување или степен на одговорност (спореди *Andonoski*, цитиран погоре, § 37).

26. Понатаму, ништо не сугерира на тоа дека постои причина за стравување дека камионите повторно би биле искористени за извршување на слични прекршоци (види *Vasilevski*, цитиран погоре, § 58). Судот, исто така, забележува дека мерките за одземање на камионите не биле изречени со цел обезбедување на материјално обештетување за настаната штета (види *Jakimovski and Kari Prevoz v. North Macedonia*, бр. 51599/11, § 50, 14 ноември 2019), туку повеќе биле со цел одвраќање и спречување на вршење на незаконити дејствија како што тврдеше Владата (види параграф 18 погоре).

27. Судот забележува дека на апликантите им била изречена глоба за прекршоците и дека предметите што ги превезувале им биле одземени. Смета дека, не е убедително претставено дека во околностите на случајот ваквите санкции не би биле доволни да го постигнат посакуваниот ефект на одвраќање и спречување на вршење на слични прекршоци во иднина. Изречената мерка за одземање на камионите, како дополнителна санкција, била, според мислењето на Судот, непропорционална до таа мера, што им наметнала прекумерен товар на апликантите (види, *mutatis mutandis*, *Grifhorst v. France*, бр. 28336/02, § 105, 26 февруари 2009, и *Gabrić v. Croatia*, бр. 9702/04, § 39, 5 февруари 2009).

28. Според тоа, има повреда на членот 1 од Протоколот број 1 на Конвенцијата.

III. ПРИМЕНА НА ЧЛЕН 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

A. Штета

29. Членот 41 од Конвенцијата предвидува:

„Ако Судот оцени дека постои повреда на Конвенцијата или на нејзините протоколи и ако внатрешното право на Високата страна договорничка овозможува само делумно отстранување на последиците на таа повреда, Судот ѝ дава на оштетената страна, доколку е потребно, правично обештетување“.

1. Поднесоци на странките

30. Г. Анев побарал износ од 10.000 евра, по основ на материјална штета, кој одговарал на вредноста на неговиот камион на денот на одземањето, утврдено од страна на вештак. Вештото лице исто така навело дека, по приближно четири години во владение на државата, состојбата на камионот значително се влошила и сега неговата вредност била 1.846 евра. Апликантот изјавил дека ќе се согласи камионот да му биде вратен ако му биде исплатена разликата помеѓу неговата моментална вредност и вредноста на камионот кога бил одземен. Тој исто така побарал 14.400 евра за изгубена добивка како последица на одземањето на камионот. Тој не поднел барање по основ на нематеријална штета.

31. Г. Најдовски побарал износ од 6.038 евра, по основ на материјалната штета, кој одговарал на вредноста на камионот на денот кога бил одземен. Ова барање било поткрепено со вештачење. Тој исто така побарал 24.150 евра за изгубена добивка и 838 евра за одземените дрва. Конечно, тој побарал и 2.400 евра за изречената глоба. Тој, исто така, побарал 20.000 евра по основ на нематеријална штета.

32. Владата ги оспори овие барања како неиздржани и неповрзани со повредата.

2. Оценка на Судот

33. Судот забележува дека релевантните принципи во врска со материјалната штета се сумирани во *Vasilevski v. the Republic of Macedonia* (бр. 22653/08, § 66, 28 април 2016). Судот ги прифаќа барањата на апликантите во однос на материјалната штета настаната од одземањето на нивните камиони и смета дека враќањето на камионите, во состојба во која се наоѓале во време на одземањето, ќе ги стави апликантите во позицијата во која ќе се наоѓале, доколку не се случела повредата (ibid., §67). Алтернативно, доколку враќањето на камионите не е возможно, Судот им досуди, на г. Анев 3.000 евра и на г. Најдовски 6.038 евра, како правичен надомест за нивните камиони.

34. Што се однесува до барањата на апликантите во врска со изгубената добивка, Судот утврди дека, со оглед на тоа што камионите биле користени за целите на вршење на нивната економска дејност, што по својата природа е предмет на неизвесност и ризик, проценката на било какви добивки кои апликантите можеле да ги реализираат или загуби кои можеле да ги претрпат, е нужно неизвесна. Во такви околности, Судот ги отфрла барањата на апликантите во овој дел. Што се однесува до барањето за надомест на штетата од одземените дрва што ја побарал г. Најдовски, Судот смета дека ова побарување не е поврзано со утврдената повреда и исто така треба да биде отфрлено.

35. Во отсуство на побарување за нематеријална штета од страна на г. Анев, Судот не досуди надомест по овој основ. Во однос на побарувањето од г. Најдовски, Судот прифаќа дека тој претрпел одредена нематеријална штета. Правајќи ја проценката на правична основа, Судот му досуди 3.000 евра, по овој основ, плус било кој данок што може да биде наплатен.

Б. Трошоци

36. Г. Анев побарал 769 евра за трошоци направени пред Судот. Г. Најдовски побарал 495 евра за трошоци направени пред домашните судови и 5.575 евра за трошоци направени пред Судот.

37. Владата ги оспори овие износи како прекумерни.

38. Според праксата на Судот, апликантот има право на надомест на трошоците само доколку се покаже дека тие биле реално направени и нужни и дека се разумни во однос на износот (види *Andonoski*, цитиран погоре, § 51). Во овој случај, имајќи ги предвид документите со кои располага и горенаведените критериуми, Судот смета дека е разумно да му досуди на г.Анев 769 евра, како што побарал и да му досуди на г.Најдовски 1.500 евра за постапката пред Судот, плус било кој данок кој може да биде наплатен.

В. Затезна камата

39. Судот смета дека е соодветно затезната каматна стапка да се заснова на најниската стапка за позајмени средства на Европската централна банка, на која треба да се додадат три процентни поени.

ОД ОВИЕ ПРИЧИНИ СУДОТ, ЕДНОГЛАСНО,

1. *Одлучи* да ги спои апликациите;
2. *Ги прогласи* апликациите за допуштени;
3. *Смета* дека има повреда на членот 1 од Протоколот бр.1 од Конвенцијата;
4. *Смета*
 - (а) дека, тужената држава треба да им ги врати на апликантите, во рок од три месеци, одземените камиони во состојба во која се наоѓале во периодот кога биле одземени;
 - (б) Дека, доколку не дојде до такво враќање, тужената држава треба да плати во рок од три месеци 3.000 евра (три илјади евра) на г.

АНЕВ И НАЈДОВСКИ против СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ПРЕСУДА

Веле Анев и 6.038 евра (шест илјади и триесет и осум евра) на г. Борче Најдовски, плус било кој данок кој може да биде наплатен во однос на материјалната штета;

- (c) дека, во секој случај, тужената држава треба да ги плати, во истиот тримесечен период, следниве износи:
 - (i) 3.000 евра (три илјади евра) на г. Борче Најдовски, плус било кој данок кој може да биде наплатен, во однос на нематеријалната штета;
 - (ii) 769 евра (седумстотини шеесет и девет евра) на г. Веле Анев и 1.500 евра (илјада и петстотини евра) на г. Борче Најдовски, плус било кој данок кој може да биде наплатен на апликантите, во однос на трошоците;
- (d) дека, износите за кои станува збор треба да се конвертираат во валутата на тужената држава по стапка што се применува на датумот на порамнувањето;
- (e) дека по истекот на горенаведените три месеци до исплатата ќе се плати камата на горенаведените износи по стапка еднаква на најниската каматна стапка за позајмени средства на Европската централна Банка, за наведениот период плус три процентни поени;

5. *Ги одбива* барањата на апликантите за правичен надоместок во останатот дел.

Изготвено на англиски јазик и доставено во писмена форма на 3 септември 2020 година, согласно членот 77 ставовите 2 и 3 од Деловникот на Судот.

Renata Degener
Заменик Секретар

Pere Pastor Vilanova
Претседател

ПРИЛОГ

Апликација бр.17807/15

Бр.	Име на апликантот	Датум на раѓање	Националност	Место на живеење
1.	Веле АНЕВ	1968	Македонец/граѓанин на Република Северна Македонија	Велес

Апликација бр.17893/15

Бр.	Име на апликантот	Датум на раѓање	Националност	Место на живеење
1.	Борче НАЈДОВСКИ	1965	Македонец/граѓанин на Република Северна Македонија	Демир Хисар